

Eric de Brabander- Urbina

door Peter de Rijk

‘Het rechte pad is te recht voor mij. Elk zijpad sla ik in om te kijken of er aan er aan het eind iets van mijn gading is,’ verklaart Eric de Brabander zijn ongebreidelde interesse in vrijwel alles. Wie zijn oeuvre in ogenschouw neemt, merkt meteen dat het geen loze uitspraak is. Het scala aan onderwerpen waarover hij schrijft is enorm divers. Het gaat van kwakzalverij tot de arbeidersstaking van 1969 te Curaçao, een schipbreuk in 1678 of de kaping van een Portugees passagiersschip in 1961. Maar evengoed over de experimenten op mensen tijdens de Tweede Wereldoorlog als over een Favre-Leuba, een zeer bijzonder Zwitsers polshorloge.

Opvallend vaak schetst De Brabander het lot van de kleine man als speelbal van aardse zaken. Dat moralistische vragen dan aan de orde komen mag duidelijk zijn. Goed en kwaad komen regelmatig ter sprake maar ook het grijze gebied ertussen. En uiteindelijk komen al die verhalen, net als de vele mensen die er ‘aanspoelen’, op Curaçao terecht. ‘De doodzieke illusie’ zoals hij het eiland in zijn roman *Handen wassen* nogal hartvochtig noemde. Curaçao vormt het middelpunt van onze aarde, blijkt uit de boeken die De Brabander schreef. Het is de spil waarom alles draait.

De geschiedenis, met name alle opstanden, revoluties en kapingen die De Brabander beschrijft zijn de katalysator waardoor zijn verhalen op gang komen. Maar er is meer aan de hand. In *De supermarkt van Vieira* komt dat duidelijk naar voren wanneer een kaper zich, jaren na dato, over zijn daad uit. ‘Het leven is niet geïnteresseerd in goed en kwaad, uitsluitend in macht, ambitie, erkenning en genot. Mensen staan alleen in het leven, daarom moeten ze zich uitsluitend daarmee bezighouden. Wat wij gedaan hebben, moest gebeuren. De geschiedenis vroeg erom. Goed en kwaad, zedelijkheid, wat mensen motiveert; je kan erover lullen zoveel je wilt. Maar ik voelde dat ik een daad moest stellen, en dat voel ik nog steeds.’ Dat dit niet zonder kleerscheuren gebeurt leren we door het lezen van deze roman.

Ook in *Urbina* is een coupoging van groot belang. Deze keer koos de auteur voor Venezuela als speelveld. En toch, hoe kan het ook anders in een door de Brabander geschreven boek, belandt de Venezolaanse revolutionair Rafael Simon Urbina uiteindelijk op Curaçao. Daar leren we Leonard Albert

Fruytier, de aanstaande gouverneur van de kolonie Curaçao, kennen, en ook Van Dijk, de waarnemer voor gouverneur Brantjes Deze maakt de situatie waarin Fruytier belandt zonneklaar. Fort Amsterdam is aan een opknapbeurt toe. 'En dan druk ik me voorzichtig uit. Het ontbreekt ons aan manschappen, aan geld en aan de wil van het vaderland om hier iets aan te doen. Het lijkt erop dat de koloniën niet de aandacht krijgen die ze verdienen. En dat is merkwaardig, zeker nu er hier door de komst van de olie-industrie bakken met geld verdiend worden.' De Brabander weet zo met een paar regels niet alleen de arrogante en latente houding van Nederland te schetsen, maar zorgt meteen voor suspense die je het best kunt omschrijven met de titel van zijn verhalenbundel *Het geluid van naderend onweer*. Fruytier krijgt de opdracht het goud van de Koninklijke Shell veilig te stellen. Maar hoe? Zijn politiemacht telt slechts 95 man, waar het 150 zou moeten zijn. En dat tegenover de minstens 2000 Venezolanen die al op het eiland aanwezig zijn... Hun arbeidsomstandigheden zijn beroerd en ze worden 'niet best' betaald. Er is al gestaakt en dat terwijl op het politieapparaat wordt bezuinigd. 'De neus van die ambtenaren reikt niet verder dan Groningen en Maastricht. Ze weigeren in te zien dat, zeker met de onrust in Venezuela, het hier een aardig kruitvat aan het worden is.' Rafael Urbina aast op het goud, en niet te vergeten op de wapens in Fort Amsterdam, hij wil tenslotte een revolutie in Venezuela op poten zetten. Gedrevenheid komt zo tegenover koloniaal denken en krakkemikkig beleid te staan. Wie betrokken raakt, wordt slachtoffer, zoals zo vaak in De Brabanders oeuvre. Dat levert een spannende roman op, maar evengoed een gedreven geschiedenis van het Caribisch gebied dat voor menig Nederlandse lezer onbekend terrein genoemd mag worden. Dat Venezuela zo dicht in de buurt van Curaçao lag en dat men daarvan in 1929 meer bewust had moeten zijn, net als nu, wist ik niet. Voor je het weet slaat immers weer de vlam in de pan... Eric de Brabander hoeft je daarover niets te vertellen. Als kenner van de Cariben, en de geschiedenis daarvan, weet hij van de hoed en de rand. Het heeft hem ontvonden, zoals blijkt uit de regel: 'Hij besepte dat een mens altijd op zoek is naar een geluk dat groter is dan dat wat hem toekomt.' Wellicht is het daarom juist raadzaam zijn boeken te gaan lezen, en te beginnen met *Urbina*. Deze roman zorgt voor een periode van leesgeluk en het totaal vergeten van je omgeving. En wie langer wil genieten kan zijn hele oeuvre gaan verorberen.

Bron: boekpresentatie *Pletterij Haarlem*, 3 februari 2024